Värmland har en egen GARRISON

Anders Ekstorp heter han, och började bygga för tio år sedan, med en snöröjningspinne av bambu... nu samlas allt fler splitcanefrälsta i hans verkstad för att välja ett eget, äkta "Garristorp".

Text och foto: Erkki Eronen

Det är alltid något av en högtidsstund när jag får möjlighet att åka till Kristinehamn i Värmland och besöka Ander Ekstorp – pensionär, mångsysslare, snickare, amatörspöbyggare och obotlig beundrare av naturmaterial. Det är med viss spänning man kliver in genom dörren till hans spöbyggarverkstad. Därinne luktar det hantverk lång väg. Doften av trä, läder, olja, lack mm blandas på ett angenämt sätt.

Uppefter taket ligger bambustockarna på tork, de ofta egenhändigt tillverkade verktygen hänger på sina bestämda platser. Traven av olika ädelträ till rullfästen, flugrullarna, spöna och så fotot på väggen av förebilden själv: Edmund Everett Garrison. Ja, det här är nog världen mysigaste pannrum.

På arbetsbänken bredvid hyvelformen, som han själv byggt om för att kunna precisionshyvla stripen ned till en noggrannhet av 1/100 mm, ligger ofta ett eller flera spön i något steg av den långa tillverkningsprocessen. Givetvis kan man inte låte bli att gå fram och peta på de olika delarna och undra vad det är för nya underverk som är på gång. Ofta är det spön från 6'9" till 8' och i klasser från 3-7. Samtliga tillverkade efter Garrisons taperingar och teorier.

Det första spöet

I början på sjuttiotalet bestämde sig Anders för att bygga sig ett flugspö. En snöröjningspinne i bambu fick duga som grundmaterial – Vägförvaltningen fick ursäkta.

Det blev till att torka, härda, klyva, hyvla och montera. Utan några helst förkunskaper, men med materialkänsla och yrkeskunskap som snickare var snart det första spöet ett faktum. Det svarta limmet i fogarna syntes ju bara i toppdelen, då flamhärdningen gjort underdelen nästan helt svart.

Men intresset för spöbyggnad, och den lilla skara av spöbyggare som fanns i Sverige på den tiden hade fått en entusiastisk anhängare.

Det första spöet följdes snart av flera med en s.k. straight taper. Det fanns ju på den tiden inte taperingskurvor eller andra instruktioner att gå efter. Det hela fick gå lite på känn, men härdning, limfogar, lackning och finish blev bättre och bättre.

Det verkligt stora "lyftet" för Anders (och säkert många andra spöbyggare) kom för ca 4 år sedan, då boken "A Master's Guide to Building a Bamboo Rod" utkom av H.B. Carmichael om Garrison och hans spöbyggnad. Problemet var bara att boken var på engelska. Men genom bokens rikliga bildmaterial och kvällskurser i engelska språket har Anders dock översatt sin bibel både teoretiskt och praktiskt.

"Mystiskt instrument"

Man kan inte undgå att förstå den respekt och beundran som Anders Ekstorp hyser för Garrison. Han citerar ur Martin J. Keanes bok "Classic Rods and Rodmakers". "His easy flowing tapers allow the angler to expend a minimum of effort casting his fly, yet the rod rarely fails to turn over the leader with its customary crispness and certainty. Almost without exception, his rods will drop a fly with soft delicacy at a distance 20 feet or 70 feet, and beyond. Most mysterious instrument in the world of exotic fly rods." ("Hans spänstiga taperingar gör det möjligt för fiskaren att kasta med ett minimum av ansträngning, men ändå lyckas spöt nästan alltid sträcka tafsen med sin vanliga elegans och säkerhet. Nästan utan undantag lägger hans spön flugan på samma mjuka och delikata sätt, antingen kastlängden är 20 fot eller 70... eller ännu mer. Hans spön är de mest mystiska instrumenten i de exotiska flugspönas egen värld.")

Ja, mycket av det stämmer nog menar Anders, men det mystiska och exotiska går nog inte riktigt bra ihop med en teknisk välutbildad man som Garrison. Långt viktigare var nog hans arbetsmetoder, hans geniala metoder att ta ut det mesta av spänst och styrka ur bambun. Genom härdning och en genial placering av ledknutarna – aldrig mer än en ledknut på samma ställe i spöklingan och i de flesta fall inga knutar alls på klingans mest utsatta delar. Allt dett kan man idag endast finna i fullgoda handgjords spön.

Han valde vidare det bästa av lim även om han riskerade att man kunde skönja de mörka fogarna i klingan. Några utsvävningar i form av glitter eller fantasifulla lindningar tillät han sig heller inte. Han visste att ett ändamålsenligt och välgjort arbete har sin speciella charm. Och det har knappast något med mystik att göra. Anders menar vidare: I och

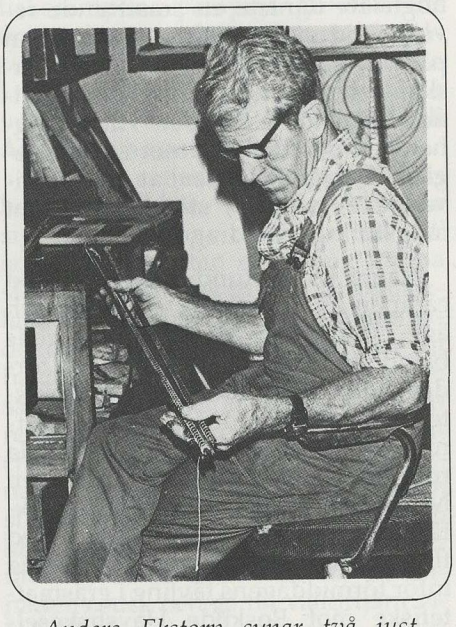

Anders Ekstorp synar två just limmade och linade klingor – han håller sig strikt till Garrisons metoder.

En 7'6" och två 8' – Ander Ekstorp favoriserar de kortare spöna för egen del, men bygger dem litet olika för att få variation. Han föredrar helt transparenta lindningar, som matchar klingorna.

med att boken om Garrison nu finns tillgänglig för alla nya spöbyggare, behöver ju ingen längre ga fragande om taperingar och tillverkningsprocedurer.

Ander följer Garrisons instruktioner till punkt och pricka. Han tycker sig av åldersskäl inte ha tid till egna utsvävningar, utan är fullt nöjd med att komma Garrison så nära som möjligt.

Visst kan Garrison var besvärlig och ge upphov till många frågor. Varför gjorde han så? Ibland blir man lite upprorisk och tänker: Nu ska vi allt lura gubben och gå en liten genväg. Men svaret kommer obönhörligt och visar sig i ett sämre slutresultat. Men Anders förkastar dock inte för den skull experimentlusta. Men det är något för ungdomen som kan räkna med 40–50 års verksamhet.

Det fulländade spöet

På frågan om det går att bygga det fulländade spöet svarar Anders: Både ja och nej. Frågan är bara: vem skulle agera värdemätare eller bedömare? Vi flugfiskare är ju trots allt olika. Vi har olika kaststilar och styrka. T o m temperament och sinnesstämning kan påverka vårt spöval. Det är just det som ger spöbyggandet dess speciella charm. Lite skämtsamt avrundar Anders det hela med att: Det fulländade spöet kanske står och växer i någon bambuskog i Kina. Bara att kapa av, sätta på ringar och rullfäste och spöet är färdigt. Finishen kan ju ingen klaga på, den har ju naturen själv gjort.

Ibland samlas vi ett gäng ”fisketokar” hos Anders Ekstorp för att diskutera flugfiske och givetvis för att provkasta spön. Som vi tidigare nämnt så väljer var och en av oss ut sin favorit. Lite prestige blandas också i diskussionen. Exempelvis skulle min fiskekompis inte över sin döda kropp erkänna att han valt ett sämre spö än jag.

Men vilket spö man än väljer är det ändå den sköna aktionen man fascineras av. Spöna kastar nästan helt själv, även de kortare spöna bär linan på ett fantastiskt sätt. Och så loopen – linbukten som jag personligen är så förtjust i. Även vid pressade situationer och lite längre kastlängder finns ingen som helst tendens till att spöna inte skulle orka sträcka tafsen helt, med en delikat presentation av flugan.

Och då ska ni veta att det här är berömmande ord från en som tidigare varit helt kolfiberfrälst.

Nämnas bör också att Anders till sina spön tillverkar vackra spöfodral antingen i läder eller i trä.

Ander vill också skänka en tacksamhetens tanke till pionjärerna – eldsjälarna här hemma i Sverige, som offrat mycket tid till att skaffa de material vi behöver för spöbyggnaden. För ett tiotal år sedan var det svårt för en amatörbyggare att få tag i en bra bambustock.

Ett av de stora problemen hittils har varit att få en hyvelform tillräckligt stabil för den slutliga utformningen av stripen. En mycket skicklig mekaniker, som arbetar med för oss vanliga nästan ofattbara mått och toleranser, säger att: En hyvelformgjord av Garrisons differentialskruvar, och med den noggrannhet som han fordrade, skulle bli så dyr att de flesta inte skulle ha lust att betala den. Men Anders menar att med en del styrpinnar och kontraskruv och några timmar med fil och skavjärn går det utmärkt bra med vad som finns på marknaden.

Man lyssnar fascinerat på när Ander pratar om sin kära hobby (och det gör han gärna). Han får det hela att låta så enkelt och naturligt. Man nickar jakande med, samtidigt som man förbannar sin egen okunnighet i ämnet. Men en sak vet jag: Vi ska vara tacksamma över att det finns sådana som Anders Estorp.

Senast jag pratade med Anders irriterade han sig över att han inte hade något spö som gick ned i ryggsäcken på fjällturer i Härjedalsfjällen. Så han gjorde sig ett ”skräddarsytt” 3-delat 7'6" för lina 5 – och konstigare var det ine med det. Så skulle man ha det, tycker en lycklig ägare till ett ”Garristorp” 212E, 8 fot.